Bacher Sándor Feleségével És Steinmetz Bellával

Ez a kép az én udvaromon készült. Ez a sógornőm, a bátyám és én. Ez a köténes ruha hasonlít a tirolihoz. A tiroliaknak is van speciális ruhájuk, egy deirindli [dirndli], inkább szász. De hát ez nem egy magyar szó. Ez a köténes ruha egy házi ruhám volt. Egy kis prüszli [pruszlik], fehér blúz, én nem is tudom, milyen tarka volt. Ez a bátyám, ez az udvarom. Biztos ott volt vendégségben. Az 1930-as években készült. Az uramnak is volt egy fényképezőgépe. Lehet, hogy pont ő vette le. Mint felnőttek, imádtuk egymást a bátyámmal. Voltak női problémái, mert elég kurvás volt. 'Bajban vagyok, Bellus, drága, Emília állapotos.' És ő egy tisztviselő volt, nem volt pénze, s zsarolta a nő, hogy állapotos, közben nem volt. Akkor én adtam neki pénzt, hogy vetesse el. A bátyámat Bécsbe küldték egyetemre. Miután Bécsből hazakerült, egy vállalatnál volt tisztviselő a bátyám apukával,

de soha nem akarta apuka, hogy mellette legyen a fia. Szóval nem akart semmiféle protekciót. A bátyám mindenhol volt: [Nagy]Szebenben, Szeben mellett volt egy gyár, ugyancsak ennek a gazdagnak a gyára, Talmácsnak [Tãlmaciu] hívták azt a helyet, ahol a gyár volt, közel volt [Nagy]Szebenhez. Úgyhogy ő hétvégén mindig bement [Nagy]Szebenbe. Nagy előnye volt, hogy perfekt német volt. És arra kérte a vezetőséget édesapám, hogy -- miután annyira ragaszkodott a bátyám, hogy fás akar lenni -- tessék küldeni, hogy ennek a szakmának minden ágát ismerje meg, az erdővágástól kezdve egészen a hajószállításig. Tehát Galacon is volt, Konstancán is volt. Úgy került aztán vissza szépen, mikor édesapám Toplicán volt, akkor ő [Gyergyó]Várhegyen volt. És azután, miután szegény apám megbetegedett, ezt már nem tudta tovább vinni, megcserélték, édesapám visszaköltözött [Gyergyó]Várhegyre, és ő jött a helyébe. Még nem nevezték ki éppen igazgatónak, de a munkakörét ő csinálta. Apám, szegény, ott halt meg [Gyergyó]Várhegyen 1938-ban, infarktusban, szívstopot kapott. Akkor én már [Maros]Vásárhelyen férjnél voltam. Azelőtt két héttel volt nálunk apuka. Akkor már kezdődtek a háborús problémák. 1938-ban ugye mi még itt mulattunk, táncoltunk, de már a háború folyt [megkezdődött]. A bátyámat 1942-ben vitték el Gyergyóból Ukrajnába. Akkor már volt felesége. Nem is reméltem, hogy túléli, de hazajött. Nem hittem, hogy találkozunk, hogy kibírja, mert ő tizenhét hónapot volt Ukrajnában, a pokolban. És alig volt itthon öt hónapot, és akkor 1944-ben elvitték Auschwitzba. Egy vékony, sovány ember volt. Tehát nagyon szomorúan jöttem én már vissza. Nyáron jöttem haza. Nem tudtam róla semmit. Ő volt Auschwitzban, aztán volt több lágerben [munkatáborokban], munkára. A bátyám felesége egy nagyváradi fiatal nő volt, Rigába, Lettországnak a fővárosába vitték lágerbe. Ott még volt remény, hogy a németek nyerni fognak. És ott megkapta a führer [a láger főnöke] az utasítást, hogy géppuskázza le az egész lágert. Én már itthon voltam több hónapja, szegény bátyámat már elsirattam, el is temettem magamban. S egyszer, körülbelül nyár közepén, épp munkába mentem, mikor beállít egy idegen férfi valahonnan vidékről. Környékbeli zsidó volt, ismerte a várost. Én nem ismerem őt, ő sem ismert engem, csak a bátyám magyarázta [neki], hogy 'Menj ide, keresd ezt és ezt a nevet'. Magyarázta, hogy körülbelül hol van a házunk, megmondta a lánykori nevemet és a férjem utáni nevemet. Rögtön idetalált. 'Hírt hoztam a bátyjáról, hogy Németországban van, egy gyárban dolgozik, s nem is akar hazajönni.' Tudta a bátyám, hogy anyukám nem él, és mert ő is azt hitte énrólam -- ugye egy fiatal, féltett gyermek voltam, bár tudta, hogy sportoló voltam --, hogy én egy Auschwitzot vagy egy gyári munkát nem élek túl. Ő olyan helyen volt, ahol a nők egy csoportja az erdőben fakivágásnál volt. Képzeljen el magunkfajta nőket erdőben, ilyen időben nagy fákat druzsbával vágni? [A Druzsba szovjet gyártmányú láncfűrész, ez volt az egyetlen típus, amit a szocialista Romániában kapni lehetett. -- A szerk.] Úgyhogy semmi esélye nem volt a nőknek a túlélésre. Nem is akart a bátyám hazajönni. Ő ott mindjárt Németországban egy üzemnél kapott állást, és ott maradt. Ott maradt még egy barátja Németországban: 'Ne menjünk haza, nincs mire hazamenni. Kezdjünk új életet!' Pláne, hogy ő [Bacher Sándor, a báty] perfekt volt németből, nem volt probléma bármilyen munkát végezni. Úgy érezte, nincs miért hazajönni: 'Feleségem nincs, Bella -- én -- nem bírja ki, anyukám nincs, Bella férje sincs.' 'És egy éjjel -- azt mondja -- éreztem, hogy nekem haza kell jönni.' És én hazajöttem körülbelül júniusban, és ő október végéig ott volt, és reggel felkelt, s azt mondta: 'Én mégis megyek haza, hátha Bellus megvan.' És novemberben egy szép napon beállított. De szegény, hogy nézett ki? egy rémes ruhában, kopottan, kiéhezetten. Akkor még a vonatok nem úgy jártak [mint most]. És akkor elmesélte, hogy egy éjjel azt álmodta, hogy hátha mégis -- mert úgy ismert, hogy én olyan edzett vagyok, s annyi akaraterő volt s van bennem --, hátha mégis létezek. És hazajött.